

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת הדאור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

דברים - שבת חזון
ימים אלו מסוגלים ביותר לביאת משיח צדקנו

שיחות קודש
מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה
שנת "ביאת המשיח", שנת "ופרצת", שנת ה'תשס"ו
מאה וארבע עשר שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

הו"ח ר' רחמים אוסקר בן הו"ח ר' אליהו ע"ה

פיפרנו

נפטר בדמי ימיו, בן נ"ג שנה,

יום ד' כ"ף אדר ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י

מתפללי בית הכנסת "בית מנחם - פיקא בולווארד"

לאס אנדזשעלעס, קאליפארניע

שיחיו

*

ה"י שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניעונים: שתי חוברות על ניעונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, תשעה באב (נדחה),

יום א', עשירי באב (לפני תפלת ערבית*)

ויום ב', י"א באב (לאחרי תפלת ערבית) ה'תנש"א

- תרגום מאידית -

היא"י) - "מנחם אב"י", שלפני "אב" (לפני

שם החודש בתורה) מקדימים "מנחם" -

נחמת הגאולה, המורה שבחודש זה תבוא

נחמת הגאולה ("מנחם"), הנחמה על כל

עניני אב, על ידי שמהפכים את הענינים

הבלתי-רצויים והירידה בחודש אב להעלי

הכי גדולה ("מנחם"י) - "שיבוא ארי"

במזל ארי ויבנה אריאל" (אשר "על מנת"

כן היתה הירידה), כנ"ל.

ב. בחודש מנחם-אב עצמו ה"ז

בהדגשה יתירה ביום תשעה באב, הן מצד

כללות היום, והן מצד קביעותו בשנה זו

ביום השבת:

אמרו חז"ל: שביום תשעה באב (יום

שחרב הבית), "יליד מלכא משיחא". וענין

זה חוזר על עצמו מחדש בכלי תשעה

באב"י, וכיון שביום הולדתו של אדם

7) תורה נפסל - מנחות כ, ב. ובכ"מ -

נסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 56 הערה 2.

8) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 214. וש"נ.

9) משנה תענית פ"ד מה"י. תרגום שני

למג"א ג, ז. תיב"ע שלא יג, כה. ועוד.

10) שוה"ג שמו של משיח, כדלקמן בפנים.

11) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א,

נא. וראה במדב"ר פ"ג, ה (בסופו).

12) כידוע בנוגע לכל עניני קדושה, שביום

השנה חוזרים וניעורים הענינים כפי שהיו בפעם

הראשונה ביום זה, ואדרבה: בכל שנה - באופן

נעלה יותר. וכידוע פירוש הארז"ל ב"הימים האלו

נזכרים ונעשים" (רמ"ז בס' תיקון שובב"ם, הובא

ונת' בס' לב דוד להחיד"א פכ"ט. וראה משנה

גיטין ספ"ג. וראה גם מחצית השקל לשו"ע או"ח

סתס"ח ס"י.

13) ראה סד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר

האמצעי (מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קב).

וראה יפה ענף (השלם) לאיכ"ר שם.

א. ימים אלו - ובפרט בבואנו

משבת תשעה באב (נדחה) - הם ימים

מסוגלים ביותר לביאת משיח צדקנו:

נוסף ע"כ שזה עיקר באמונת ישראל

("אני מאמין") ש"אחכה לו בכל יום

שיבוא"י, בפירושו "שיבוא בכל יום" -

ובפרט בעת הזאת בכלל, כמדובר

לאחרונה כו"כ פעמים, שלפי כל סימני

הגאולה, הנה זה (משיח) בא"י תיכף ומיד

ממש (ומה שמשיח עדיין לא בא אינו מובן

כלל) - ה"ז מודגש יותר בימי חודש אב,

כדאיתא במדרש: "עלה ארי" במזל ארי

(חודש החמישי) והחריב את אריאל (בית

המקדש) כו' על מנת שיבוא ארי" (זה

הקב"ה) במזל ארי" (והפכתי אב"ם

לששון) ויבנה אריאל". זא. שבחודש אב

יהי בנין בית המקדש השלישי, "מקדש

אד"י כוננו ידך". ויתירה מזה: זוהי

הכוונה והתנאי, ש"על מנת" זה הי' חורבן

בית המקדש בחודש זה.

וכמודגש בשמו של החודש (כפי

שנקרא ע"פ "מנהג ישראל (אשר) תורה

*) בשעה 8:35 בערב נכנס כ"ק אדמו"ר

שליט"א לבית הכנסת ואמר שיחה. ואח"כ נתן

לכאור"א שטר של דולר ע"מ לתת אותו (או

חילופו) לצדקה ובהוספה מדילי. ואח"כ התפללו

תפלת ערבית. ולאחרי התפלה התחיל כ"ק אדמו"ר

שליט"א לנגן ניגון הקפות דאביו ז"ל. המו"ל.

1) עיקר ה"ב מהי"ג עיקרים - בנוסח "אני

מאמין" שנדפס בכמה סידורים. וראה פיה"מ

להרמב"ם פרק חלק.

2) שה"ש ב, ח. ובשה"ש עה"פ.

3) יל"ש ירמ' רמז רנט.

4) ירמ' לא, יב.

5) בשלח טו, יז.

6) ראה לקו"ש חכ"ש ע' 10 ואילך.

— ועפ"י גם טעם נוסף להבקשה וההתעוררות לעריכת ועשיית סיום-מסכת בט' הימים, ומה טוב בכל יום (ובט' באב — בלימוד המותר) בהשתתפות שומעים רבים ולהזכיר בכל פעם ופעם גם ע"ד אהבת ישראל וצדקה.

ומיתת אהרן כה"ג אוהב, כל בית ישראל, כאו"א מבני ישראל שבכל דור ודור, ועד שהוא ובניו — מברכים את בני: יברכך גוי יאר גוי ישא גוי וישם לך שלום — פועלת, ישועות בקרב הארץ ועד לישועה הכללית והאמתית — גאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ויקרים היעוד: אתה (השם) תנחל בכל הגוים,

וגדולה צדקה שמקרבת את הגאולה עוד יותר ויותר — באופן דאחישנה וארו עם ענני שמיא.

בכבוד ובברכה להצלחה בכהנ"ל
ואשר במהרה בימינו ממש יהפכו
ימים אלה להיות ימים טובים וימי
ששון ושמחה

סיום-מסכת: להעיר מהנהגת כ"ק אדמור" (מהורש"ב) נ"ע שהי נוהג, לעשות סיומים בט' ימים שבין ר"ח לט' באב, אף שלא הי' סועד אח"כ בבשר ויין (מסיפורי כ"ק מריח אדמור" ס' המנהגים — מנהגי חב"ד ע' 46).

כל בית ישראל: חקת כ, כט. וראה פרשי עה"פ.
ישועות בקרב הארץ: תהלים עד, יב. וראה אגה"ק סכ"ח.
משיח: ראה לקוטי לוי"צ לפסחים (ע' קו) אשר ד' אותיות של השם משיח כנגד ד' מינים, שהם כל סוגי בני.

אח"כ . . . הגוים: תהלים פב, ח.
וגדולה צדקה . . . הגאולה: כ"ב י, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב), אגה"ק ס"ד.
דאחישנה: סנהדרין צח, א. ירושלמי תענית פ"א ה"א. זח"א קטז, ב ואילך. שערי אורה ד"ה יביאו לבוש פצ"י.

דאחישנה . . . ענני: ע"ד פתגם הידוע דאדמור" מהר"ש — שהשנה מאה שנה להסתלקותו — מלכתחילה אריבער.

וארו . . . שמיא: דניאל ז, יג. סנהדרין שם.
יהפכו . . . ושמחה: רמב"ם סוף הלי' תענית, וחומת: והאמת והשלום אהבו.

ישראל²¹] — לא תתכן איפוא אף מציאות בעולם, כולל קביעות בזמן (התלוי במהלך השמש והלבנה והמולות)²² שנברא בשביל ישראל, אשר יפריע או יחליש ח"ו המשכת וגילוי הקדושה אצל בני, כולל ועאכו"כ ענין כה עיקרי בבני" כמו לידת והתגברות מזלו של משיח (בתשעה באב).

ועאכו"כ כאשר מדובר בנוגע ליום השבת (קביעת תשעה באב בשבת): כיון שבני" הם „בן זוגך”²³ של שבת [הן שבת והן בני" ה"ה למעלה ונבדלים מעניני העולם]²⁴ (שאר ימי השבוע, שלכל אחד מהם ישנו „בן זוג”)[, ושבת קשורה עם הגילוי והגאולה (כמודגש בשירו של יום, „מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים”²⁵ וכל שבת הוא מעין זה)²⁶ — אי אפשר לומר, ששבת תדחה ח"ו ענין נעלה זה אצל בני, הענין דלידת משיח צדקנו בתשעה באב. אלא אדרבה: שבת דוחה את כל הענינים הבלתי-רצויים דבני" (צום ועינוי) וענינים של היפך הגאולה, ומגלה יותר ומחזקת ביתר שאת וביתר עוז את עניני הגאולה בתשעה באב, הענין דלידת המשיח ביום זה.

ובפרט ששבת זו (תשעה באב) היא שבת חזון, חזון מלשון מחזה: בשבת זו

„מזלו גובר”¹⁴, נמצא, שבתשעה באב מתגבר מזלו של משיח צדקנו והוא יום מסוגל עבור הגאולה האמתית והשלימה.

וענין זה נוגע גם להלכה למעשה, כדאיתא בכתבי האריז"ל¹⁵, שאומרים תפלת נחם („פסוקי נחמה”) ביום תשעה באב במנחה — „כי אז במנחת ט"ב נולד המשיח הנקרא”¹⁶ מנחם”¹⁷.

ויש לומר, שכאשר תשעה באב חל בשבת (כקביעות שנה זו), והתענית (ואמירת נחם) נדחת ליום א', אזי נדחים רק הענינים הבלתי-רצויים — ענין הצום ודיני עינוי ואבילות כו', אבל הענינים החיוביים והרצויים — שביום זה נולד מושיען של ישראל — אינם נדחים, ואפילו לא נחלשים ח"ו ע"י השבת. ואדרבה: הענינים הטובים ישנם יותר בגילוי ובתוקף ביום השבת¹⁸.

והטעם לזה — יש לומר: כיון שכל עניני העולם — כולל גם הענינים הכי נעלים בסדר השתלשלות (כמו המלאכים ואפילו עשר ספירות וכו') — נבראו „בשביל ישראל” (ו„בשביל התורה”¹⁹, [ו„מחשבתן של ישראל” „קדמה לתורה”²⁰ (התורה ניתנה בשביל בני ישראל, שנאמר צו את בני ישראל, דבר אל בני

14) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע ופני משה שם.

15) שער הכוונות ענין ט"ב בסופו, הובא בברכי"א או"ח סתקנ"ט אות ז.

16) ירושלמי ברכות ואיכ"ר שם. וכ"ה בסנהדרין צז, ב.

17) וזהו גם הטעם שאומרים ברכת הלבנה במוצאי ת"ב „כי בט' באב נולד משיח” (פע"ח שכ"ג — כוונת ט"ב ובין המצרים בסופו. משנת חסידים סוף מס' תמוז ואב).

18) ראה גם לקו"ש שבת חזון תנש"א ס"א.

19) פרש"י בראשית א, א.

20) ב"ר פ"א, ד.

21) ראה תדב"ר פ"ד.

22) השייכים להתנהגת העולם ואוה"ע, ולא לישראל, כמ"ש ירמ"י י, ב, „אל דרך הגוים אל תלמדו ומאמות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה”, ואמחז"ל „אין מזל לישראל” (שבת קנו, א. נדרים לב, א).

23) ב"ר פ"א, ח.

24) כמאחז"ל ששבת „מיקדשא וקיימא” (ביצה יו, א), „קדש מלה בגרמ"י” (זח"ג צד, ב).

25) תמיד בסופה.

26) ראה המשך תרס"ו ע' תקמב. המשך

תער"ב ח"ב ע' א'קכו. ועוד.

ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו".

רואים מכאן, שביום התענית שחל בשבת ישנה לא רק שלילת העינוי ע"י העדר אכילה ושת"י, אלא גם ובעיקר – השמחה והתענוג שישנם באכילת בשר שמן ושתית יין ישן [ויש לומר, שביום התענית שחל בשבת צריכים להוסיף בזה יותר מבשאר שבתות השנה, כדי לשלול את הקס"ד דיום התענית³⁴].

והביאור בזה הוא – כמדובר כמה פעמים³⁵ – שתענית בפנימיותו הוא ענין טוב – „יום רצון לה"³⁶. והכוונה הפנימית שבתעניות היא – שיתגלה ענינם הטוב, יהפכו ימים אלו „להיות יום טוב וימי ששון ושמחה"³⁶, כפי שיתגלה בגאולה האמיתית והשלימה. והענין הפנימי להתענית נמצא בגלוי כאשר התענית חלה ביום השבת – שאז נדחה רק ענין הצום, אך לא הענין הטוב („יום רצון לה", ואדרבה: היות שכל שבת הוא יום רצון³⁷), „תמדת ימים אותה קראת"³⁸, ומצוה לענגו כו', וזהו יום הקשור עם הגאולה (כנ"ל) – הרי אז ה„עת רצון" להתענית הוא ביתר שאת וביתר עוז, ואזי התענית היא כ„יום טוב ויום ששון ושמחה"³⁶, מעין ודוגמת מה שיהי' בימות המשיח. ועד שדחיית התענית ע"י שבת נותנת כח לדחותה לגמרי (בימות

„מראין לכאו"א מישאל המקדש דלעתיד מרחוק" (כידוע התורה בזה³⁷), ובפרט שמבארים זאת במשל מלבוש ובגד („מאב שיש לו בן יקר ועשה לו מלבוש יקר וכו'", „אע"פ שבנמשל מדובר אודות בית המקדש), המורה שגילוי המקדש נמשך יותר בגלוי בבחי' לבוש³⁸ (מקף הקרוב), שקרוב יותר לאדם (ממקף הרחוק דבית³⁹), ע"ד הענין דבגדי כהונה (במקדש) – מובן איפוא (במכ"ש מכל שבת), שהגילוי דמושיען של ישראל ביום זה הוא ביתר שאת וביתר עוז. וכמודגש גם בסיום הפטרת שבת חזון: „ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה"³⁰.

ג. העילוי הנ"ל דשבת תשעה באב מודגש יותר בענין האכילה ושת"י שביום זה, כאשר ישנה המצוה דעונג שבת, „לענגו בעונג אכילה ושת"י"³¹, „דגים גדולים... בשר ויין"³², עד שאפילו בנוגע לסעודה השלישית (בתשעה באב שחל בשבת), סעודה המפסקת – הדין הוא³³ ש„אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת

(27) מהרה"ח ר' הלל מפאריטש בשם הרב מבאריטשוב נבג"ם – נעתקה באוה"ת נ"ך ע' א'צו בשוה"ג – על רשימת הצ"צ שם „ומחזון תחזינה עינינו", נתבאר בלקו"ש ח"ט ע' 24 ואילך. חכ"ט ע' 18 ואילך. סה"ש תשמ"ז ח"ב – שיחת ש"פ דברים. לקו"ש שבת חזון תשנ"א. (28) ולהעיר מהנהגת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בתשעה באב, ש„הי' לובש הטלית – בבוקר – ופושטו כו" (שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר – ספר המנהגים חב"ד ע' 47, והרי הטלית הוא לבוש שמעוטר בו ראשו ורובו. ואולי יש לקשר זה עם הגילוי דמשי (וביהמ"ק השלישי) בתשעה באב גם בבחי' לבוש (מקף הקרוב), ע"ד בגדי כהונה, ככפנים.

(29) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט שם.

(30) ישע"י א. כו.

(31) שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"א.

(32) שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

(33) שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י.

וכביאור הרמב"ם בספרו, „הלכות הלכות", אשר אבלות מדרכי התשובה, ובלשונו: יפשפש במעשיו ויחזור בתשובה,

ובפרט כשמצטרף עם תענית – ימי תעניות שבהם, ראשם וסופם, י"ז בתמוז וט' באב – שמדרכי „התשובה הוא",

והתחלת ט' הימים הרי היא באחד בחדש החמישי, המזכיר, ובלשון הכתוב: וימת שם (אהרן) בחדש החמישי באחד לחדש,

ומובן אשר כוונת ומטרת הזכרון (ובפרט – זכרון הקשור ונכתב בתורתנו תורת חיים, הוראה בחיים אשר נצחיית היא (גם) בתור הוראה) שיהיו ימים אלה נזכרים ונעשים, התשובה שתבוא ע"י ההתבוננות בתוכן ימים אלה תביא למעשים טובים בהתאם לזה, באותם הימים ובפעולה נמשכת בכל הימים שלאחרי זה, מעשים אשר הורה אהרן הכהן.

מעלות אהרן כה"ג, מעשים ופעולות שלו – הרי מבוארים הם בתוה"ק, תושב"כ ותושב"ע"פ, בריבוי מקומות

ומהם קבעו חכמים במשנתם, מה היא הדרך להיות מתלמידיו של אהרן ונצטוונו ע"י וכלשונם: הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה,

ששייכות בזה לימים אלה במיוחד – התבוננות בענין החורבן והגלות וסבתם – שנאת חנם ותשובה ע"י ע"י אהבת ישראל ועד לדרגת אהבת חנם, ופד' מן הגלות ובטולו ע"י, וע"י (הוספה עוד יותר ב)לימוד התורה ובצדקה, וכמש"נ בנבואת ישעי', שנקרא כן ע"ש הישועה והגאולה: ציון – אלה ישראל – במשפט (תורה) תפדה ושבי' בצדקה (וה"ה באה ומביאה אהבה מזה לזה, של העשיר והעני)

וכביאור הרמב"ם: הלי' אבילות פ"ג, ה"ב.

הלכות הלכות: רמב"ם בהקדמתו ליד החזקה.

התשובה... יפשפש: רמב"ם הלי' תעניות בתחלתו.

תורתנו... הוראה: חז"ל נג, ב.

תורתנו... נצחיית: תניא רפ"ז.

נזכרים ונעשים: לי' הכתוב – מג"א ט, כח. וראה לב דוד (להחיד"א) פכ"ט (ע"פ מש"כ הרמ"ז בס' תיקון

שובבים). ולהעיר ממשנה ספ"ג דגיטין. שו"ת הרי" אירגס (בסריס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה.

במשנתם... הוי: אבות פ"א, מ"ב. וראה תניא פ' לב.

וסבתם – שנאת חנם: יומא ט, ב.

אהבת ישראל: ראה קונטרס אהבת ישראל. וראה גם ספר מאמרי אדה"ז – על פרשיות התורה ומועדים

(ח"ב) דרושים לליג בעומר ד"ה להבין ענין ליג בעומר (ע' תקצא, וראה ע' תקצב ואילך).

נבואת ישע"י: ישע"י א, כו.

ישע"י... הישועה והגאולה: פרש"י ומצוד' ישע"י מט, טו. ובוהר תצוה (קעט, ב): ישע"י שמא גרים

לפורקנא. וראה רשימות הצ"צ לאיכה (אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'נט) ישע"י מלשון וישע"י ה' כו' (ובאגה"ק ס"ג:

ישועה היא מלשון וישע"י). וראה ביב יד, ב.

ציון – אלה ישראל: ע"פ ירושלמי תענית פ"ד סה"כ. מגילה פ"ג סה"י. וכי' בוח"ג לה, א. וראה ד"ה

ציון במשפט תפדה, לקו"ת ר"פ דברים, אוה"ת דברים כרך ה' ע' א'תתקפט, סה"מ תרס"ט ע' רכב ואילך.

אוה"ת ליסעי' עה"פ.

במשפט (תורה): לקו"ת שם סעיף ג' בתחלתו.

בצדקה... אהבה מזה לזה: ישע"י לב, יז. וראה אגה"ק ס"ב.

מנחם אב

ב"ה, ר"ח מנחם אב,

יום מיתת אהרן כהן גדול, ה'תשמ"ג.

ברוקלין, נ. י.

אל בני ובנות ישראל

בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ידועה תורת הבעש"ט, אשר בכל דבר אשר האדם רואה או שומע הוא הוראת הנהגה בעבודת השם, וזהו ענין העבודה, להבין ולהשכיל מכל דרך בעבודת השם,

ידועה תורת הרב המגיד ותורת רבנו הזקן — פירושם בדברי חכמים במשנתם: דע מה למעלה ממך — דע אשר כל מה שלמעלה הכל הוא ממך,

ידועה תורת אדמו"ר האמצעי, המובנת גם בפשטות מספרי הח"ן, אשר השם „הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב“,

שמכל זה מובנת ג"כ פרשת ימים אלה, ימי בין המצרים ובתוכם וסיומם — תשעת הימים, אשר חותמם — יום התשיעי במנ"א, ימי אבל,

ר"ח: שכולל כל ימי החודש (ראה עט"ר בתחלתו).

יום מיתת אהרן: מסעי לג, לה.

מיתת . . . כה"ג: אשר אז ישוב מעיר מקלטו אל אחוזתו (מסעי לה, כח), ור' מאיר אמר אף לשרותו (ספרי ע"פ), ואלו ואלו דא"ה. ולכל הדעות — ישוב אל כבוד אבותיו (פרשי בהר כה, מא).

תורת הבעש"ט: היום יום ע' נב. כשיט (הוצאת קה"ת) הוספות סקכ"ח ואילך.

תורת הרב המגיד: אר"ת על אגדות חז"ל ד"ה דע (אר"ת (הוצאת קה"ת) ע' קיב, ב).

תורת רבנו הזקן: היום יום ע' נג.

במשנתם: אבות פ"ב, מ"א.

תורת אדמו"ר האמצעי: ד"ה אתה אחד (קה"ת תשכ"ה) ע' ד.

מספרי הח"ן: בדיה אתה אחד שזהו מאמר הע"ה. לע"ע לא מצאתי בע"ה — ואולי הדיק „בענין“, ולא ה' ממש. אבל ג"ז צ"ע ממש"כ בהמשך תרס"ז (בתחלתו ובדיה אם בחוקתי). אין לתרץ ע"פ מש"כ בדיה יו"ט

של ר"ה, תרנ"ט בתחלתו, ובדיה איתא במדרש תהלים, תרנ"ג (נדפס בספר המאמרים ה'תשי"ח ע' 273) — כי בשני מקומות הנ"ל המדובר במדות שלמטה ממוחין (תורה), וכאן המדובר בענין כל יכול. — נמצא בעמ"ה

ש' שעשועי המלך רפ"א. ש' היחוד והאמונה פ"ד. שומר אמונים ויכוח ב' ס' יד. ולהעיר משותף ח"צ סי"ח.

בין המצרים: דעקא מיין תמוז עד ט"ב (איכ"ר עה"פ א, ג. ועד"ז בפע"ח וכו' במקומו. וראה פ"ה הבעש"ט

(כשיט קרוב לסופו) לפי שהיו בספק כו').

ימי⁴⁵ הצומות — שכולם מדברי קבלה ומדברבנן — יש להם שייכות, הם מעין ונמשכים מהצום דיום הכפורים שהוא מן התורה. כידוע שכל המצוות דרבנן הם „כעין דאורייתא“⁴⁶, עד שהם „יוצאות ונמשכות ממצות התורה“ (דוגמתן)⁴⁷.

מבין ד' הצומות גופא, הרי תשעה באב הכי דומה ליוהכ"פ — „אין בין תשעה באב ליום הכפורים כו“⁴⁸, „תשעה באב לילו כיומו לכל דבר כו' ובין השמשות של אסור כיוהכ"פ“⁴⁹.

ובפרט ע"פ דברי חז"ל⁵⁰, שמשווים את היום טוב דט"ו באב — שבא כתיקון על הדברים שאירעו בתשעה באב („יום⁵¹ שכלו בו מתי מדבר“⁵², כאשר תמה הגזירה של מתי מדבר שאירעה בתשעה באב⁵³) — עם יום הכפורים — „לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים כו“.

(45) בהבא להלן, ראה בארוכה שיחת צום גדלי' (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 829 ואילך. שם ע' 17 ואילך).

(46) פסחים ל, ב. וש"נ.

(47) אנה"ק סכ"ט: „ד' מצוות דרבנן אינן נחשבות מצות בפני עצמן שהרי כבר נאמר לא תוסף (ראה יג, א*), אלא הן יוצאות ונמשכות ממצות התורה וכלולות בהן במספר תרי"ג“.

(48) פסחים נד, ב.

(49) רמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ז. וראה טושו"ע או"ח סתק"ג.

(50) תענית כו, ב במשנה.

(51) שם ל, ב בגמרא.

(52) וכן שאר הסעמים בגמרא שם שייכים לתיקון המאורעות דתשעה באב — ראה לקו"ש חכ"ד ע' 51 ואילך. סה"ש תשמ"ז — שיחת ט"ו באב ס"ג. ועוד.

(53) פרש"י ותוס' תענית שם, סע"ב — מאיכ"ר פתיחתא לג.

המשיח), כפי שמודגש במיוחד בתשעה באב שחל להיות בשבת, ודחינהו לאחר השבת ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה³⁹.

ויש לומר, שענין זה נמצא בהדגשה יתירה בסעודת תשעה באב שחל בשבת — שכן בתשעה באב ישנו הגילוי דלית המשיח (כנ"ל), ובפרט לאחר חצות היום, בזמן תפלת מנחה (כש„נולד המשיח“), ובפרט בסעודה המפסקת — הסעודה השלישית של השבת, כי סעודה שלישית בכל שבת ה"ה קשורה⁴⁰ עם הסעודה דלעתיד לבוא, סעודת לויתן ושור הבר ושתיית יין המשומר⁴¹ (סעודה גשמית⁴²), ועאכז"כ סעודה שלישית (הסעודה המפסקת) של שבת תשעה באב, כאשר „נולד המשיח“⁴³.

ד. ויש לומר יתירה מזו, כאשר תשעה באב חל בשבת והתענית נדחתה לעשירי, אזי ישנה מעין המעלה דתשיעי ועשירי בתשרי (ערב יום הכפורים ויום הכפורים) — כדברי חז"ל⁴⁴, „כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי“.

ובהקדים השייכות דתשעה באב עם יום הכפורים:

(39) מגילה ה, ריש ע"ב. וראה שיחות שבהערה 35.

(40) ראה ב"ה או"ח סרצ"א ס"ה.

(41) ראה ברכות לר, ב. פסחים קיט, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פ"ג, ג. ועוד.

(42) ראה לקו"ש ר"פ שמיני. תו"ח תולדות יב, ד ואילך. ספר הליקוטים-דא"ח צ"צ ערך לע"ל ע' תרמו ואילך. וש"נ. ועוד.

(43) ועפ"ז יש לומר בדיוק הלשון (דלעיל בפנים) בנוגע אכילת סעודה המפסקת „אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו“, „כסעודת“ (בכ"ף הדמיון) דייקא, כי סעודה דלע"ל היא שלא בערך לסעודת שלמה בעת מלכותו.

(44) יומא פא, ב. וש"נ.

(*) וראה לקו"ש חט"ז ע' 138 הערה 8, וש"נ.

ובפנימיות הענינים⁵⁴; גודל העילוי דתשעה באב, הזמן לידת המשיח (שבזמן הגלות ה"ז בהעלם) מתבטא בגלוי בחמשה עשר באב, כאשר קיימא סיהרא באשלמותא⁵⁵, ונעשית עלי' ושליומות בלבנה (ספירת המלכות), בחי' דוד מלכא משיחא (כמו שאומרים בקידוש לבנה), לאחר גודל הירידה וההעלם שבוה בתשעה באב (בזמן הגלות), שהוא „על מנת שיבוא ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל". ומעין גילוי זה ישנו בשבת תשעה באב – כאשר נמצא בגלוי רק הטוב הפנימי (לידת המשיח) בתשעה באב. ולכן (גם), „לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב" – בגלל גודל העלי' דט"ו באב, „שאו מאיר מעין גילוי דלעתיד שאין בו הפסק"⁵⁶, הקשור עם בנין בית המקדש⁵⁷.

ולכן משווים את גודל היו"ט דחמשה עשר באב עם יוהכ"פ – כי ב„אחת בשנה"⁵⁸ דיוהכ"פ – הקשור עם גילוי היחידה⁵⁹ (משיח, בחי' יחידה הכללית)⁶⁰ – נפעלת גם עליית המלכות בפנימיות עתיק, „שהוא ג"כ מעין דלעתיד"⁶¹

(54) ראה אוה"ת ואתחנן ע' בקצו ואילך. נ"ך ע' אצו"ז. ד"ה נחמו עת"ר (ע' רכא ואילך).
(55) שמו"ר פט"ו, כו. זח"א קנ, רע"א. ועוד.
(56) ד"ה נחמו עת"ר (ע' רל). וראה אוה"ת ואתחנן ונ"ך שם.

(57) ראה חדא"ג מהרש"א משנה תענית שם, ש„טעמי שמחתו (דחמשה עשר באב) . . תלויים בבנין המקדש".

(58) ס"פ תצוה. אחרי טז, ל.
(59) ראה תוד"ה עד אחת – מנחות יח, א. וראה עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ב ואילך. ובאריכה – סה"ש תשמו" – ברכת עיוהכ"פ (ע' 2 ואילך). וש"נ.

(60) רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג רס, ב. ועוד. וראה סה"מ תרצ"ט ע' 207. ובכ"מ.

(61) ד"ה נחמו שם (ע' רלא). וראה אוה"ת שם. המשך תרס"ו בסופו (ע' תקמו).

(וקשור גם עם בית המקדש⁶²).

ולהוסיף, שהסיום ד„שבעה דנחמתא" (שבא אחרי תשעה באב) הוא בראש השנה⁶³ („מאחר תשעה באב עד ראש השנה"⁶⁴), דהשלמות של ר"ה הוא – ביוהכ"פ⁶⁵ (ר"ה בבחי' פנימיות⁶⁶). ויוהכ"פ הוא „יום חתונתו זה מתן-תורה" (דלוחות האחרונות)⁶⁷ – הסיום דארבעים יום האחרונים של משה בהר, שהתחילו ברי"ח אלול, לאחר מ' הימים האמצעיים מי"ז תמוז עד ר"ח אלול (כולל תשעה באב וט"ו באב)⁶⁸.

וע"פ המדובר לעיל, שבשבת תשעה באב מתגלה הטוב הפנימי וגודל העילוי דתשעה באב (מעין דיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים בגאולה האמיתית והשלמה) – נמצא, שתשעה באב כולל בעצמו ע"ד הגילוי דיוהכ"פ (רק שבזמן הגלות הוא נמצא בהעלם באותם השנים שתשעה באב חל להיות בימי החול).

ה. ע"פ השייכות הנ"ל של תשעה

(62) ראה מפרשי המשנה תענית שם (רע"ב). רש"י על הרי"ף ש„יום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק" קאי על יוהכ"פ שבו נתחנן המקדש.
(63) ולהעיר מהיש נוהגין שמחמשה עשר באב ואילך מברכים ומאחלים „כתיבה וחתימה טובה" (שהיא גם הגימטריא ד„חמשה עשר באב") – שער ישכר ענין יום תבר מגל דרוש ב. דרכי חיים ושלום סתרפ"ד.

(64) רמב"ם סדר תפלות כל השנה בסופו.
(65) ולהעיר גם, ש„ארי" (המזל דחודש אב) ר"ת „אלול, ראש השנה, יוהכ"פ, הושענא רבה" (של"ה ריש מס' ר"ה (ריג, א). הובא באוה"ת נ"ך ע' תסו, ס"ע א'נז). וראה סה"ש תשמו" ח"ב – שיחת ט"ו באב בסופה.
(66) לקו"ת ר"ה (נח, א).

(67) משנה תענית שם (כו, ב) ובפרש"י.
(68) וראה שיחת ט"ו באב שם ס"ו ובהערה 83, שי"ל שבט"ו באב מתחילה ההכנה ד„יום חתונתו זה מתן תורה".

ממש. שכן, כמדובר כו"כ פעמים, שסיימו כבר כל הענינים, וביהמ"ק עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל הענינים – כבר „הכל מוכן לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים ככתיבה סגורה ונתנו את התיבה והמפתח שלה לכאו"א מישראל¹⁶⁶,

ועד"ז ימשיכו אז לחגוג את כל ההתוועדויות והשמחות, ואדרבה – עם שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה (כיון שדוקא „אז – ימלא שחוק פינו"¹⁶³), כולל גם השלימות בשמחת נישואין – כמ"ש¹⁶⁴ „מהרה ה"א ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה כו",

עד להשמחה הכי גדולה – בקשר עם הנישואין דכנסת ישראל והקב"ה, בגאולה האמיתית והשלמה¹⁶⁵. וכאמור, תיכף ומיד ממש, ביום זה

(162) מגילה ז, ב.
(163) תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.
(164) ברכה אחרונה דנוסח ברכות נישואין.
(165) שמו"ר ספס"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש מח, א"ב.

(166) ראה לקו"ש חכ"ח ע' 289. וש"נ.
(167) ראה לשון הצ"צ הנ"ל הערה 27.

וטוב לבב, בהתאם לכך ש, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, עד לשמחה הכי גדולה, בדוגמת שמחת נישואין, שבה קשורה השמחה והיו"ט הגדול דט"ו באב (,שבתה¹⁵² בנות ירושלים וי"ג¹⁵³; בנות ישראל) יוצאות כו' וחולות בכרמים כו'"). ובפרט ע"פ מנהג ישראל שבימים אלו (לאחרי תשעה באב), מרבית בשידוכין וחגיגות בישראל (ובפרט שבאים לאחרי ההפסק בזה ב"ג' השבועות").

יב. ולהוסיף, שהקביעות דחמשה עשר באב בשנה זו ביום הששי מרמזת על סיום עבודת בני (אתם קרויים אדם¹⁵⁴, שנברא ביום הששי כנגד) אלף הששי¹⁵⁵, ערב והכנה ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", עד באופן ד"מתנת חנם" (גילוי שלא בערך), ע"ד כפי שזה נפעל ע"י "ואתחנן אל ה'".

ובפרט בעמדנו באלף הששי עצמו, לאחר "חצות" האלף, לאחר שנת ה'תקס"ו¹⁵⁶, ולאחרי הקיצים השונים שכבר חלפו, בשנת תר"ח¹⁵⁷ ושנת תרס"ו¹⁵⁸, עד - ההכרה של נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹⁵⁹, אשר בשנים אלו

ניתוסף יותר ויותר בגילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד ועוד, עד - הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו בפניה נידחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות דהפצת המעינות חוצה, אלא גם המעינות דפנימיות התורה בעצמם.

יג. ויהי רצון, שעוד קודם חמשה עשר באב, ועוד לפני הימים שלפניו, עד תיכף ומיד ממש - תבוא כבר הגאולה, ואז נחגוג את השמחה הכי גדולה, שמחה שלמעלה מכל מדידה והגבלה - השמחה על זה שבאה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

ויביאו ע"ז קרבן תודה על היציאה מ"בית האסורים" הכללי דהגלות (במכ"ש ממה שיחיד מחוייב בקרבן תודה ע"ז שהוא - יחיד - יוצא מבית האסורים הפרטי שלו), "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם¹⁶⁰ (כפי שאומרים לפני מנחה ביום הששי, בערב שבת), ההודאה על כל ארבעת הענינים שכולם קשורים עם גלות - כמבואר בדרושי הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶¹ [וי"ל שבזה התחיל ה"לאלתר לגאולה"].

וממשיכים את השמחה בימים שלאחרי זה, עד שחוגגים את היום טוב הגדול דחמשה עשר - ולפני זה, היו"ט הגדול דעשירי באב שהפך לשמחה כו' וימים שלאחרי זה - בשמחה גדולה שלמעלה מכל מדידה והגבלה, בהתאם להוראת חז"ל ש, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, גדולה יותר מהשמחה ד"מועדים לשמחה" בשלש רגלים (אע"פ שאז מקריבים שלמי שמחה מן התורה),

(160) תהלים קז, ח.

(161) סה"מ תרפ"ז ד"ה ברוך הגומל הב' (ע' ריא ואילך).

למטה תיכף ומיד ממש¹⁶², ע"ד - ויתירה מזה - כמו המעלה והזכות דהאכילה ושת' ביוהכ"פ (עשירי בתשרי) בחנוכת בית ראשון¹⁶³. [ובמכ"ש וק"ו, שכן בימות המשיח תתבטל לגמרי התענית דתשעה באב (משא"כ דחיית התענית ביוהכ"פ בחנוכת בית ראשון היתה רק הוראת שעה)].

ולהוסיף, שבקביעות שנה זו (כשישנו "האוכל ושותה בתשיעי") הרי עשירי באב חל ביום אחד בשבוע - שהוא בדוגמת יום אחד הראשון (של מעשה בראשית) - כאשר "הקב"ה ה' יחיד בעולמו¹⁶⁴; ואם משיח בא תיכף ומיד ממש, הרי למחרת, יום אחד עשירי באב, תאיר בתכלית הגילוי אחדותו ית' - ע"ד הגילוי ד"אחת בשנה" דעשירי בתשרי (יחידה הקשורה עם יחיד שלמעלה¹⁶⁵) - "וה' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד¹⁶⁶", וי"ל שהנ"ל גם מתאים לזה שיום עשירי בחודש קשור עם "העשירי יהי' קודש¹⁶⁷", קדש מלה בגרמי.

ו. ויש להוסיף, שבקביעות שנה זו, כשתשעה באב חל בשבת, וגם התחלת "בין המצרים" (תענית שבעה עשר בתמוז) חלה בשבת (והתענית נדחית) - נמצא שהתחלה והסיום ד"תלתא דפורענותא" הוא לא בענין של פורעניות ח"ו, אלא אדרבה - ביום השבת, "חמדת ימים", ומצוה לענגו כו', וכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא" הרי מחר גם לא תהי' תענית (ואפילו אם משיח יתעכב ח"ו, ה"ז

באב עם יוהכ"פ - יש לומר, דמש"כ בנוגע ליוהכ"פ ש, כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי, הנה ע"ד ומעין זה ישנו בקביעות שנה זו כשתשעה באב חל בשבת, שאז קיים הענין ד"האוכל ושותה בתשיעי" (בתשיעי באב) בגלל מצות עונג שבת [ואדרבה, בהוספה (כנ"ל), וי"ל שהוא ע"ד האכו"ש בתשיעי בתשרי שצ"ל "כפי שיעור ב' ימים ערב יוהכ"פ ויוהכ"פ¹⁶⁸], שעי"ז "מעלה עליו הכתוב" - הכתוב (תורה) עצמו פועל בו (בהאוכל) עלי' (מעלה עליו הכתוב), ועלי' "כאילו התענה תשיעי ועשירי", יש לו מעלה (ע"י האכילה ושת' בתשיעי) ד"התענה" - מעין עוה"ב ש"אין¹⁶⁹ בו לא אכילה ולא שתי¹⁷⁰ - "תשיעי ועשירי", שני ימים.

יתירה מזה: כיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", כולל גם "שיבוא בכל יום", ביום זה ממש (שבת תשעה באב ה'תשנ"א), ואז התענית תדחה לגמרי, ותשעה באב יהי' יום טוב גדול - מובן איפוא שה"מעלה עליו הכתוב" (העלי') שנעשה על ידי "האוכל ושותה בתשיעי" (מעשינו ועבודתנו בתשעה באב זה) לא מתבטא ב"התענה (תשיעי ועשירי)", שכן יהי' אז אכילה ושת' גם בעשירי באב¹⁷², ובהאכילה ושת' תהי' מעלה גדולה ביותר, ובפרט שבפשטות יהי' זה קשור גם עם חנוכת ביהמ"ק השלישי, שירד

(69) פ"ח שער יוהכ"פ פ"א. סידור אדה"ז לאחר סדר כפרות. אשל אברהם (להרה"צ כו' מבוטשאטש) או"ח ר"ס תרד.

(70) ברכות יז, א.

(71) ראה המשך תרס"ו שם.

(72) ורק "כאילו התענה", שתהי' המעלה ד"עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי", ביחד עם המעלה דסעודה לע"ל (ראה תשובות וביאורים סי"א בסופו בהערה).

(73) ראה רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א.

(74) מו"ק ט, א.

(75) פרש"י בראשית א, ה.

(76) ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א. הובא בלקו"ת ראה כה, א.

(77) זכרי' יד, ט.

(78) בחוקותי כו, לב.

(152) משנה תענית שם (כו, ב).

(153) ראה שינויי נוסחאות למשניות. וש"נ.

וראה לקו"ש ח"ט ע' 80 הערה 2.

(154) יבמות סא, רע"א. ובכ"מ.

(155) ראה רמב"ן ובחיי בראשית ב, ג.

(156) ראה ס' השיחות תש"ג ח"א ע' 254.

וש"נ.

(157) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 237.

אגרות קודש אדמו"ר מהררי"צ ח"א ע' תפה.

(158) ראה שיחת אחש"פ תש"ל (נדפסה בהמשך תרס"ו בהוספות. לקו"ש ח"ז ע' 209).

(159) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" תש"א

תש"ג (אגרות קודש אדמו"ר מהררי"צ ח"ה ע' ששא

ואילך. שעו ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך).

תענית מחוץ לה, תלתא דפורענותא שכבר נסתיימו בשבת).

ויש לומר, שזה מגלה גם את התוכן הפנימי של „תלתא דפורענותא” – כפי שהם כנגד ג' מוחין⁷⁹ [אלא שבזמן הגלות נמצאים ג' המוחין בעולם ובהסתלקותם⁸⁰], כמו שיתגלה בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר יהי הכיבוש דכל עשר הארצות – נוסף לשבע ארצות, כנגד בירור ז' המדות, גם ג' הארצות דקיני קניזי וקדמוני, כנגד ג' המוחין⁸¹. ואדרבה: כיון שהגילוי דג' המוחין נעשה לאחר ההעלם, ה"ז ביתר שאת וביתר עז, כיתרון האור מן החושך⁸².

ויש לקשר זה גם עם פרשיות השבוע ד„ג' השבועות” – פינחס, מטות-מסעי, דברים⁸³; הצד השווה של ג' הפרשיות הוא, שבהם מדובר אודות חלוקת הארץ: בפ' פינחס – „לאלה תחלק הארץ בנחלה ג' אך בגורל יחלק את הארץ”⁸⁴; בפ' מטות – בקשת בני גד וראובן „ותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחווה . . מעבר הירדן

79 דרוש הרה"ח ר' הלל מפאריש ד"ה איתא בפסיקתא כו' (י"ל בקופיר). וכנראה מיוסד על דרוש כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

80 והטעם לתלתא דפורענותא – אף שתלתא מורה על חוקה וקיום (ב"מ קו, ב. ושי"נ) ששייך דוקא בקדושה, ולא בענין הפורעניות – יש לומר א' מהביאורים בזה: כדי שתהי' שלימות ענין הבחירה, שהרי „זה לעומת זה עשה אלקים” (קהל ז, יד), שבכל דבר שבקדושה (כולל ענין של חוקה בשלשה) יש לעומת זה; והכוונה היא (על מנת) להפוך ה„זה” (לעומת זה) לקדושה – וזוונות נעשו לו כזכיות, ועד זכיות ממש. וראה גם סה"ש ה'תשנ"ב ח"ב ע' 584 ואילך.

81 רד"ה אל תצר את מואב – מאמרי אדהאמ"צ דברים בתחלתו.

82 קהלת ב, יג.

83 בהבא להלן – ראה גם סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 568-9.

84 כו, נג, נה.

מזרחת⁸⁵, ובפ' מסעי – „זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה גו' אשר תנחלו אותה בגורל גו”⁸⁶; ובפ' דברים – בהתחלת הפרשה, „פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי ואל כל שכניו וגו' ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת”, „ראה נתתי לפניכם את הארץ בוא ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם גו”⁸⁷, ובסיום הפרשה, כיבוש ארץ סיחון ועוג ונתינתה לבני גד ובני ראובן⁸⁸.

ובפרשיות יותר – בג' הפרשיות מדובר אודות חלוקת הארץ כולה, לא רק בעבר הירדן מערבה, אלא גם בעבר הירדן מזרחת (נחלת בני גד ובני ראובן), שזה הי' ההתחלה דכיבוש וחלוקת ארץ ג' אומות קיני קניזי וקדמוני, „אדם ומואב ועמו”⁸⁹. . (ש)עתידים להיות ירושה לעתיד⁹⁰. ויש לומר, שבוה מרומז ג' המוחין שבאים יחד עם ז' המדות (כיבוש ז' ארצות מעבר הירדן מערבה) בג' השבתות ד„ג' השבועות” (כאשר קורין ג' פרשיות אלו בשנה זו) שמהם באים לה„שבע דנחמתא” שלאחרי זה.

ובעבודת האדם ה"ז מרמז על העבודה ד„עשה כאן ארץ ישראל”⁹¹ – כיבוש וחלוקת חלקו בעולם, ועשייתו „ארץ ישראל”, דירה לו יתברך בתחתונים⁹², ובתכלית השלימות – במחשבה דיבור

85 לב, ה, יט.

86 לז, ב, טו.

87 א, זיח.

88 ב, כד ואילך.

89 ע"ז ש„עמון ומואב טיהרו בסיחון” (גישין לח, א. ושי"נ) – ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 545-6.

90 פרש"י לך לך טו, יט.

91 אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה ואילך.

92 ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא פל"ו.

ובכ"מ.

– ביום שבת קודש זה (ולקשר הסיום בשבת עם סעודה), ולאח"ז – גם במוצאי שבת וביום ראשון עשירי באב (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי יום ראשון,

והיות שהימים שלאחרי זה – עד חמשה עשר באב – הם המשך לתשעה באב – הרי אם משיח יתעכב ח"ו בימים הבאים – מציעים, שימשיכו בעריכת „סיומים” גם בימים שלאחרי זה, עד חמשה עשר באב, ועד בכלל. ולקשר ה„סיום” (ב„משפט”) גם עם נתינה לצדקה. ובמקום המתאים – לקשר גם את ה„סיום” – „יומא טבא לרבנן”¹⁵¹ – עם סעודה והתוועדות.

ויש לפרסם זה בכל מקום האפשרי, הן במקומות שכבר קיימו זאת בימים שלפני זה – שימשיכו בזה, ובתוספת חיות וחיזוק, ועאכו"כ במקומות שאליהם ענין זה עדיין לא הגיע – שיגיעו לשם ויפעלו שגם שם יעשו „סיומים”, ויוסיפו ב„משפט” וב„צדקה” בכלל.

יא. בקשר עם חמשה עשר באב – יום הששי הבע"ל – כדאי שיעשו בכל מקום ומקום התוועדות גדולה בשמחה גדולה, לקבץ יהודים, אנשים נשים וטף, ולדבר דברי תורה, ומה טוב – לעשות „סיום” מסכת, ולתת נתינה לצדקה, ולקבל החלטות טובות להוסיף בכל עניני תורה ומצוות ובכל הענינים הטובים.

והיות שחמשה עשר באב חל בשנה זו ביום הששי (שאו יכולה להתעורר שאלה בנוגע לעשיית התוועדות), שיעשו את ההתוועדות לבילי אור לששי, והתוועדות גדולה בשמחה גדולה, וזה יוריד את כל השאלות.

ובהדגשה – התוועדות מתוך שמחה

151 שבת קיה, סע"ב ואילך. רמ"א יו"ד סרמ"ו סכ"ו.

עדן ולע"ל (אע"פ שגן-עדן ועאכו"כ גאולה – ה"ה היפך הגלות). ועד"ז בנוגע לכללות העבודה בזמן הזה, אשר „תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים כו' תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות”¹⁴⁵, עד ש„גאולה” נעשית דוקא ע"י העבודה לגלות את האל"ף דאלופו של עולם ב„גולה” (גלות), גאולה¹⁴⁶.

ובנוגע לפועל – החלטות טובות בקשר עם ימים אלו:

בהתאם להסיום דהפטורת שבת חזון „ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה”¹⁴⁷ – ש„משפט” קאי על תורה¹⁴⁸ ו„צדקה” קאי על כללות כל המצוות שנכללים במצות צדקה¹⁴⁹ – שיוסיפו בימים אלו בלימוד התורה וקיום המצוות, ובמיוחד מצות צדקה, החל ביום שבת זה (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי שבת וביום ראשון¹⁴⁹ ובמוצאי יום ראשון, ובימים שלאחרי זה.

וב„משפט” (תורה) עצמו – הרי בהמשך להמדובר בהתוועדויות שלפני זה, כאן המקום לעורר עוה"פ מחדש, שאם ח"ו משיח יתעכב, ימשיכו, ובחיות והתחזקות חדשה (בכל יום יהיו בעיניך חדשים¹⁵⁰), לערוך „סיומים” במסכתות הש"ס („משפט”) ב„תשעת הימים”, כולל

145 תניא רפ"ז.

146 ראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 504 (לעיל ע' 120) ואילך. 520 (לעיל ע' 134) ואילך. ושי"נ.

147 לק"ת ר"פ דברים.

148 ראה ב"ב ט, ב. תניא פל"ז (מח, ב).

149 להעיר שכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן

שטרות של דולר על מנת לחלק לצדקה – במוצאי

שבת, ליל עשירי באב, לאחר אמירת איכה. וכן

בעשירי באב לאחר תפלת מנחה, ופעם שלישית

– לאחר השיחה לפני תפלת ערבית. המו"ל.

150 פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא

כו, טז.

(עד פנימיות הכתר)¹³⁰, כפי שתורה היא בשרשה למעלה מעלה, למעלה מעשר ספירות, וביחד עם זה נמשך מזה בכל העשר ספירות (כך שישנו „מהלך” ד, „אחד עשר יום”), ובעבודת האדם – הענין דברכת התורה („אשר נתן לנו את תורתו”, תורתו של הקב"ה, „חמדה גנוזה”¹³¹, עד כפי שאורייתא וקוב"ה כולא חד¹³²), שבא ונמשך אח"כ בפרטי עניני תורה שיהודי לומד (עם עשר כחות נפשו). ועד"ז ישנו הגילוי ביום אחד עשר בכל חודש¹³³, ועאכו"כ בחודש מנחם אב – שקשור עם הגאולה (כנ"ל), ועם הגילוי ד, תורה חדשה מאתי תצא”¹³⁴ – שליוט הגילוי ד, „אחד עשר יום מחורב”, בחי' אחד עשר שבתורה חדשה „מאתי”, עצמותו ית', ובאופן ד, תצא”, המשכה בכל הדרגות שלמטה מזה.

ועאכו"כ דבהימים שלאחרי זה ישנה גאולה, יום שני – כפליים דויהי ערב ויהי בוקר, יום שלישי שהוכפל בו כי טוב¹³⁵, כפליים לתושי¹³⁶ (שתורה נקראת תושי¹³⁷), שכפל קשור עם גאולה¹³⁸, ויום רביעי (בן זוגו דיום ראשון), ויום חמישי (בן זוגו דיום שני), ויום ששי (בן זוגו דיום שלישי),

(130) ראה יהל אור ע' מה. אוה"ת פרשתנו ע' יט. סה"מ עטר"ת ע' תקפו. ועוד.
(131) שבת פה, ב.
(132) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקנ"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ד (סד, א). ועוד.
(133) ראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 389 ואילך.
(134) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.
(135) פרש"י בראשית א, ו.
(136) איוב יא, ו. שמו"ר רפמ"ו.
(137) סנהדרין כו, ב. וראה אגה"ק סכ"ב.
(138) ראה יל"ש ר"פ לך. אוה"ת לך תעדר, א. ד"ה לך לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד.

ועאכו"כ יום ששי זה – חמשה עשר באב, כשקיימא סיהרא באשלמותא דכל חודש אב, וישראל דומין ומונין ללבנה¹³⁹, והם עתידים להתחדש כמותה¹⁴⁰.

י. הגם ש, „אני מאמין” ש, „הנה זה (משיח) בא” ביום זה ממש (כנ"ל) – התורה מורה ליהודי, שעליו תמיד לעשות את עבודתו כדבעי ובשלימות לפי מצבו בהוה, כולל – לעשות הכנות מתאימות, והכנה רבתי¹⁴¹, לעניני הקדושה שעליו לעשות מחר ומחרתיים ולאחר זמן.

וכרגיל בהתוועדויות אלו וכיו"ב, לקבל החלטות טובות להוסיף בכל עניני תורה ומצוות, ובהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, ונהוג להקדים ולהוסיף (לפני קבלת ההחלטות) – „אם ח"ו משיח יתעכב”, כי „אחכה לו” שיבוא ביום זה ממש (כנ"ל), במילא מבהירים שההחלטות הטובות (בשייכות עם העבודה בזמן הגלות) הם „אם ח"ו משיח יתעכב”.

ובאמת, גם לאחר ביאת המשיח, ישאר ויהי' המשך מהתורה והעבודה (וההחלטות טובות) בזמן הגלות, כידוע הביאור¹⁴² במאחז"ל¹⁴³, „אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו”, שההכנה והכלי להגילויים והעבודה בגן-עדן ועד"ז בגאולה¹⁴⁴, ה"ז על ידי „תלמודו בידו” בזמן הזה, שרובו קשור עם זמן ומקום הגלות, ועי"ז „לוקחים” את התורה לגן-

(139) סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. ועוד.
(140) נוסח ברכת קידוש לבנה.
(141) ראה ביצה ד, ב. ובכ"מ. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך הומנה (א) ס"ג. וש"נ.
(142) ראה לקו"ת ואתחנן ו, ג. שה"ש כב, ד. ובכ"מ.
(143) פסחים נ, א. קה"ר פ"ט, ח.
(144) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 בהערה.

ומעשה, כהכנה לעתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁹³, כמדובר לעיל⁹⁴.

ז. ויש לומר, שהענין דגילוי המשיח בתשעה באב (במנחה), וכפי שהוא קשור עם העבודה בארץ ישראל – מודגש יותר בפרשה שקורין בתפלת מנחה של שבת תשעה באב (שבת חזון), פ' ואתחנן:

ע"פ הכלל שהתורה היא נצחית⁹⁵ ותורה מלשון הוראה⁹⁶, כל הענינים בתורה הם נצחיים לעולם ועד, ונותנים הוראות נצחיות לבנ"י בכל זמן ובכל מקום – מתעוררת השאלה: מהי ההוראה הנצחית מ, „ואתחנן אל ה'", תפלת משה להקב"ה להיכנס לארץ, תפלה ובקשה שלא נתקיימה אז, ובמילא ה"ז לכאורה בגדר ד, „מאי דהוה הוה”⁹⁷?

והביאור בזה: מובן ופשוט שתפלתו של משה נשארת תמיד בתוקף ובודאי אף תקויים, במכ"ש מתפלתו של כל צדיק [ובמכ"ש מזה ש, „צדיק גזור והקב"ה מקיים”⁹⁸], עאכו"כ תפלתו של משה רבינו (שאפילו מעשה ידיו הם נצחיים⁹⁹, עאכו"כ תפלתו לה'), ובפרט שמשה התפלל על זה תקט"ו (כמנין „ואתחנן”) תפלות¹⁰⁰.

אילו זכו היתה תפלת משה מתקיימת בשעתו, והוא הי' מכניס את בנ"י לארץ ישראל, ובונה את בית המקדש, ואזי הי' זה בית נצחי, בגאולה הנצחית – הגאולה

(93) ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ה. יל"ש ישע"י רמז תקנ. ועוד.
(94) שיחת ש"פ פינחס (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 695 (לעיל ע' 298) ואילך).
(95) תניא רפי"ז. ובכ"מ.
(96) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. ועוד.
(97) ל' חז"ל – פסחים קח, א. ובכ"מ.
(98) נתחומא וירא יט. וראה שבת נט, ב.
(99) סוטה ט, סע"א.
(100) דב"ר פי"א, י.

השלימה, כמבואר בספרים¹⁰¹. מפני סיבות שונות הרי תפלת משה לא נתקיימה אז בפועל בעוה"ז הגשמי (בגלל הגזירה שהיתה אז שמשה צריך להישאר עם בני דורו במדבר, כדלקמן), אבל להיותה תפלה של משה (ועוד תקט"ו תפלות) בודאי תתקיים, אלא שזה יהי' מאוחר יותר – בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ש, „גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון”¹⁰², והוא יכניס את כל בנ"י לארץ ישראל, בגאולה שאין אחרי' גלות¹⁰³, ובבנין ביהמ"ק השלישי, בית נצחי¹⁰⁴.

יוצא מזה, שתפלתו של משה קיימת לעולם ופועלת פעולתה, רק לא בזמן ההוא, אלא לאחר זמן – כשתבוא הגאולה הנצחית, ומשה – גואל ראשון הוא גואל אחרון – מכניס את כל בנ"י לארץ ישראל.

ח. עפ"ז תובן גם ההוראה הנצחית מזה בכל הדורות:

משה התחיל תפלתו באמרו¹⁰⁵, „אתה החילות להראות את עבדך – פתח להיות עומד ומתפלל”¹⁰⁶, ז. א. ש, „אע"פ שנגזרה גזירה [שמשה לא יכנס לארץ ישראל], אמר לו, ממך למדתי שאמרת לי ועתה הניחה לי וכי תופס הייתי בכך אלא לפתוח פתח שבי הי' תלוי להתפלל עליהם, כמו

(101) מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני פ' ואתחנן). אלשיך, אוה"ת ועוד ריש פ' ואתחנן. שערי תשובה לאדהאמ"צ ח"ב חינוך בתחלתו. אוה"ת ואתחנן ע' סה. צג. ב"רא. ועוד.
(102) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנ"ג, א. ועוד.
(103) ראה מכילתא בשלח ט, א. תוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, א.
(104) זח"א כח, א. ח"ג רכא, א.
(105) ואתחנן ג, כד.
(106) פרש"י שם.

כן הייתי סבור לעשות עכשיו¹⁰⁶, „אתה אין מי שימחה בידך אם תמחול לי ותבטל גזירתך“¹⁰⁶.

שכן, היות שמדובר אודות הכניסה לארץ ישראל והבאת הגאולה השלימה לכל בני – הנה הגם שידע על הגזירה, עשה משה כל התלוי בו: להתפלל, ועוד פעם להתפלל, ושוב פעם להתפלל, עד – להתפלל תקט"ו תפלות [או תפלה שחודרת את כל ט"ו הפעמים ת"ק דרגות דסדר השתלשלות, בין רקיע לרקיע מהשבעה רקיעים ובין רקיע לארץ¹⁰⁷] – ואולי הוא יפעל שהקב"ה יבטל גזירתו ויתן לו להכניס את בני ארץ ישראל.

יתירה מזה: אפילו לאחר שאמר לו הקב"ה „אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה“¹⁰⁸ – הרי ג"ו ספק גדול אם משה ציית לכך כביכול, שכן, הכלל הוא ש„כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה חוץ מצא"ה¹⁰⁹, וא"כ אפילו כשהבעה"ב האמיתי (הקב"ה) מצוה על משה „צא“, „אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה“ – מסתבר לומר, שמשה מסר את נפשו והמשיך לבקש ולהתפלל שיוכל להכניס לארץ ישראל [וביחד עם זה כפשוטו, שהדבר לא יזיק ח"ו ליהודי אחר, יהושע בן נון, שהקב"ה כבר קבע לפניו שהוא יכניס את בני ארץ ישראל];

ואפילו אם הי' בידי משה לפעול ע"י תפלתו שיכנס לארץ ישראל (ובודאי הי' יכול לפעול זאת, במכ"ש מתפלת כל צדיק כנ"ל) – הרי להיותו רועה ישראל אמיתי, ורבי אמיתי, מלמד תורה לישראל אמיתי – אינו יוצא מהגלות בהשאירו שם את תלמידיו (כהדין, ש„תלמיד שגלה כו'

מגלין רבו עמו“¹¹⁰), אלא שלמות הגאולה שלו מתבטאת בכך שיחד איתו נגאלים כל תלמידיו¹¹⁰ (במכ"ש מהקצה ההפכי, ש„הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו“¹¹⁰). ובמילא מובן, שתפלת משה להיכנס לארץ ישראל כללה בתוכה, שגם בני שבדורו (דור דיעה), דור המדבר, יכנסו איתו לארץ ישראל בגאולה השלימה.

ומכאן ישנו גם הלימוד לדורות – בנוגע לאתפשותות דמשה שבכל דור ודור¹¹¹, עד למשה שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועד"ו בנוגע לבחי' משה שישנה בכאו"א מישאל¹¹² – שמבלי הבט על התפלות והבקשות שהיו עד עתה, צריכים עוד פעם ושוב פעם להתפלל ולבקש מהקב"ה „עד מתי“¹¹³...

וברור הדבר שהתפלה והבקשה מתקיימת, ותיכף ומיד ממש – ובאופן ד„מתנת חנם“, „ואתחנן“, „אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם“¹¹⁴, שלא בערך לעבודה – באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, „גואל ראשון הוא גואל אחרון“, וכל בני הולכים לארץ ישראל, בגאולה הנצחית, ויורד למטה ביהמ"ק השלישי הנצחי שעומד מוכן ובנוי למעלה⁷³.

ט. ענין זה מתחזק יותר כאשר נמצאים כעת בבית משולש, ביהכנ"ס, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שהוא מעין והכנה לבית המקדש השלישי,

(110) רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ז ה"א.

(110*) וראה דב"ר פ"ב, ט.

(111) זח"ג רעג, א.

(112) תניא רפמ"ב.

(113) ראה לקו"ש ח"ל ע' 182 ואילך. וש"נ.

(114) פרש"י ר"פ ואתחנן.

המסובב (גלות), ותיכף ומיד ממש באה הגאולה.

ובפרט שנוסף לכך ה"ז גם זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, כשנעשית התגברות חדשה (ולידת וזול משיח צדקנו, ונוסף לזה – בשנת ה'תשנ"א, ר"ת הי' תהי' שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות והגאולה האמיתית והשלימה (עליהם נאמר „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹²⁶).

ומכל זה מובן – שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגלים לביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמשיח צדקנו, „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"ו“¹²⁷, וכ„משיח ודאי“ (ע"ז ש„עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל“¹²⁸) – נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליך את כל בני בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי,

וכאמור – תיכף ומיד ממש, ברגע זה ממש בשבת תשעה באב ה'תשנ"א, כך שעשירי במנחם אב – עשירי יהי' קודש – כבר נעשה קודש, נהפך ליום טוב ולששון ולשמחה,

ועאכו"כ אחד עשר במנחם אב, שקשור עם „אחד עשר יום מחורב“ (שבפרשתנו¹²⁹), בחי' אחד עשר דמתן-תורה בהר סיני (חורב), הגילוי דבחי' כתר

שאף הוא בית משולש¹¹⁵: ביתי בית תפלה¹¹⁶, בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית¹¹⁷), ובית גמילות חסדים (שנמשכת ע"י הקרבת הקרבנות¹¹⁸).

ובבית המשולש גופא נמצאים כעת בהתוועדות יחדיו עם כמה עשירות מישאל, „ברוב עם הדרת מלך“¹¹⁹, אשר נוסף לכך שכאו"א מישאל הוא בעה"ב על כל המציאות, ועאכו"כ על מציאותו הפרטית ועבודתו הפרטית ד„אדם כי יקריב – מכס קרבן לה“¹²⁰, „מכס דוקא“¹²¹, ועי"ז ה"ה מקריב גם את כל עניני העולם (דצח"ם)¹²² שכלולים בו¹²³ (ובקרבן¹²⁴) – ה"ז ביתר שאת וביתר עוז כאשר מתבטא הדבר באמצעות כו"כ עשירות מישאל, שנמצאים באחדות, אשר האהבה והאחדות בין בני מבטלת את סיבת הגלות¹²⁵, ובמילא – מתבטל

(115) נוסף על זה שביהמ"ק השלישי כולל בתוכו גם בית ראשון ובית שני, „אלה פקודי המשכן משכן“, הב' מקדשות שנתמשכנו בשני חורבנין (פרש"י ר"פ פקודי) ויחזרו לע"ל (כפשטות ענין המשכן).

(116) ישע' ב, ז.

(117) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד. סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב.

(118) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבט וט"ו בשבט תשמ"ז (סה"ש תשמ"ז ח"ב – בהוספות). שיחת ש"פ תרומה תשמ"ז. (סה"ש שם ח"א ע' 340 ואילך). וש"נ.

(119) משלי יד, כח.

(120) ויקרא א, ב.

(121) ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. „היום יום כ' אדר"ש.

(122) ראה תניא פל"ד (מג, ב).

(123) ראה תניא פל"ח.

(124) ראה טעמי המצוות (להאריז"ל) ר"פ ויקרא. ובכ"מ.

(125) יומא ט, ב.

(126) מיכה ז, טו.

(127) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד.

(128) רמב"ם שם.

(129) א, ב.

(107) אוה"ת ואתחנן ס"ע קיג, ע"פ תוד"ה

ורגלי – תגיגה יג, א.

(108) ואתחנן ג, כו.

(109) פסחים פו, ב. ועוד.